

ผลกระทบของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อความผูกพันพรรคการเมืองของประชาชนในภาคใต้:
ศึกษาอำเภอเมืองและอำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง

นางสาวสิริยา รัตนช่วย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE IMPACTS OF THE NATIONAL VILLAGE FUNDS ON PARTY IDENTIFICATION IN
SOUTHERN REGION: A STUDY OF MUEANG AND WANG WISET DISTRICT, TRANG PROVINCE

Miss Siriya Rattanachuay

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Government

Department of Government

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

501116

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลกระทบของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อความผูกพัน
พรรคการเมืองของประชาชนในภาคใต้: ศึกษาอำเภอเมืองและอำเภอวัง
วิเศษ จังหวัดตรัง

โดย

นางสาวสิริยา รัตนช่วย

สาขาวิชา

การปกครอง

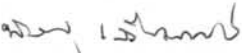
อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิริพรรณ นกสวน

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ เสียมพงษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิริพรรณ นกสวน)

..... กรรมการ
(อาจารย์เวียงรัฐ เนติโพธิ์)

สิริยา รัตนช่วย : ผลกระทบของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อความผูกพันพรรคการเมือง
 ของประชาชนในภาคใต้: ศึกษาอำเภอเมืองและอำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง. (THE IMPACTS OF THE
 NATIONAL VILLAGE FUNDS ON PARTY IDENTIFICATION IN THE SOUTHERN REGION:
 A STUDY OF MUEANG AND WANG WISSET DISTRICT, TRANG PROVINCE) อ. ที่ปรึกษา:
 ผศ.สิริพรรณ นกสวน, 171 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดประสงค์หลักเพื่อศึกษาผลกระทบอันเกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและ
 ชุมชนเมือง ที่มีต่อความผูกพันพรรคการเมืองและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในภาคใต้
 โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน ในพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการ
 รวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้กลายมาเป็นกลไกทางการเมืองที่สำคัญในการเปิดช่องทาง
 ใหม่ให้กับพรรคการเมืองผ่านกลุ่มแกนนำชุมชนกลุ่มใหม่อย่างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งทำให้พรรค
 การเมืองต่างๆ โดยเฉพาะพรรคไทยรักไทยสามารถใช้ช่องทางนี้ในการเข้าแทรกการบริหารงานภายใน โครงการ
 กองทุนหมู่บ้านได้อันจะยังประโยชน์ทั้งต่อตัวคณะกรรมการกองทุนเองและต่อพรรคการเมืองในการสร้างฐาน
 อำนาจท้องถิ่นในระยะยาวต่อไป ผลของโครงการกองทุนหมู่บ้านดังกล่าวก่อให้เกิดการสั่นคลอนความผูกพัน
 พรรคประชาธิปัตย์ โดยเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางการเมืองและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนตรัง
 ที่มีต่อพรรคไทยรักไทยในทางบวกเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและกระทบต่อชุมชน ในด้าน
 เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ส่งผลให้ชุมชนต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ภายในชุมชน

ภาควิชาการปกครอง
 สาขาวิชาการปกครอง
 ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิสิต.....^Aสิริยา รัตนช่วย.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*สิริพรรณ นกสวน*.....

4881169624 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: IDENTIFICATION/ THE NATIONAL VILLAGE FUNDS

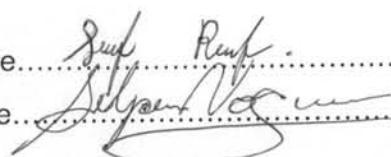
SIRIYA RATTANACHUAY: THE IMPACTS OF THE NATIONAL VILLAGE FUNDS ON PARTY IDENTIFICATION IN THE SOUTHERN REGION: A STUDY OF MUEANG AND WANG WISET DISTRICT, TRANG PROVINCE. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. SIRIPAN NOGSUAN, 171 pp.

The main purpose of this thesis is to study the impacts of the national village funds program on party identification and voting behavior of the southern region's electorates. The sample size of 300 people from Mueang and Wang Wiset districts of Trang Province are selected. The study employs both qualitative and quantitative methods, using questionnaire survey and in-dept interviews.

The study findings reveal that the national village funds program has become an important political tool in creating new channels for political parties through new community leaders as the program's committee. Political parties especially Thai Rak Thai Party employs such channels to intervene the management of the national village funds program for building its local political base in the long run. This results in weakening the Democrat's party identification in the southern region by changing political attitudes and voting behavior of Trang people. Moreover, the national village funds program also has an impact on community structure and interactions, in terms of socio-economic and political dimensions.

Department Government
Field of study Government
Academic year 2007

Student's signature.....
Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

การเขียนวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นบททดสอบสำคัญอันเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงความรู้และการดกผลึกทางความคิดของผู้ศึกษา ซึ่งบัดนี้ข้าพเจ้าในฐานะผู้ศึกษาสามารถผ่านบททดสอบนี้มาได้ก็ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษาคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิริพรรณ นกสวน ที่ชี้แนะแนวทาง ให้ความช่วยเหลือและดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีมาโดยตลอด รวมทั้งท่านอาจารย์ที่ร่วมเป็นคณะกรรมการสอบคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์ และอาจารย์เวียงรัฐ เนติโพธิ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและชี้ประเด็นข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้บ่มเพาะความรู้ทางรัฐศาสตร์ให้กับข้าพเจ้า

ขอขอบคุณสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า ที่ได้มอบทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ให้แก่ข้าพเจ้า รวมทั้งขอขอบคุณประชากรวิจัยทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและสละเวลาในการให้ข้อมูล และขอบคุณกำลังใจดีๆจากเพื่อนผู้คอยให้คำปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้ความช่วยเหลือตลอดมา

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณครอบครัวรัตนช่วย ทั้งคุณพ่อเสริม พ่อผู้เป็นพลังและที่ปรึกษาให้ลูกตลอดมา คุณแม่กมลชาล แม่ผู้พร้อมเข้าใจและเป็นผู้ช่วยมือดีในการเก็บข้อมูล และพี่ปฐมรัตน์ พี่สาวผู้ให้กำลังใจและเข้าใจสภาวะนิสิตเช่นกัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
สมมติฐาน.....	4
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	5
ระเบียบวิธีวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
นิยามศัพท์.....	9
2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง.....	16
แนวคิดประชานิยม.....	21
งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	22
กรอบในการศึกษาวิจัย.....	32
3 ความเป็นมาและรายละเอียดการดำเนิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	33
ความเป็นมาของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	33
หลักการสำคัญของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	35
โครงสร้างและกลไกในการบริหาร โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	40
ผลการดำเนิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	42
ทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	49
การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	52

บทที่	หน้า
4	56
กลไกพรรคการเมืองกับการเข้าแทรกโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	56
บทบาทของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการสร้าง	
ความผูกพันพรรคการเมืองให้กับพรรคไทยรักไทย.....	56
โครงสร้างการบริหารนโยบายการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	57
ช่องทางและกลไกการเข้าแทรกนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	
โดยพรรคการเมือง.....	60
การเข้าแทรกผ่านคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	60
การเข้าแทรกผ่านหัวคะแนน.....	66
การเข้าแทรกผ่านข้าราชการ.....	73
การเข้าแทรกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	76
การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน.....	78
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ.....	78
ผลกระทบด้านสังคม.....	81
ผลกระทบด้านการเมือง.....	84
5	88
ความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ที่เริ่มต้นคลอน.....	88
พฤติกรรมกระแสนิยมเลือกตั้งและทัศนคติทางการเมืองของได้.....	88
กลวิธีการสร้างฐานเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ในภาคใต้.....	91
ความผูกพันพรรคการเมืองที่เริ่มต้นคลอน.....	92
กลวิธีการสร้างฐานคะแนนเสียงของพรรคไทยรักไทย.....	93
การเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางการเมืองของคนครึ่ง.....	98
ความต้นคลอนที่เริ่มปรากฏขึ้น.....	106
6	111
สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	111
ผลการศึกษาที่ปรากฏ.....	112
ข้อเสนอแนะ.....	123
รายการอ้างอิง.....	126
ภาคผนวก.....	130
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	162

ภาพประกอบ	หน้า
1.1 แสดงตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	3
2.1 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยทางจิตวิทยากับพฤติกรรมมนุษย์.....	19
2.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันพรรคการเมืองกับ พฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง.....	20
2.3 แสดงกรอบในการศึกษาวิจัย.....	32
3.1 แสดงขั้นตอนการก่อตั้งนโยบายโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	35
3.2 แสดงวงจรการโอนเงิน การกู้เงิน และการชำระคืนเงินกู้.....	37
3.3 แสดงโครงสร้างและกลไกในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน.....	41
4.1 แสดงการเดินทางของเงินและการทำงานของห้วคະແນน ในพื้นที่.....	71
6.1 แสดงการเดินทางของเงินและการทำงานของห้วคະແນน ในพื้นที่.....	120

ตาราง	หน้า
3.1 การจัดสรรและการโอนเงินของโครงการกองทุนหมู่บ้านปี 2545-2547.....	42
3.2 การนำเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปใช้ในด้านต่างๆช่วงปี 2546-2548.....	43
3.3 แสดงจำนวนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ขึ้นจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลระดับจังหวัด.....	46
3.4 แสดงการนำเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปประกอบอาชีพย้อนหลัง4ปี.....	47
3.5 แสดงสรุปผลการส่งมอบผลของอำเภอในจังหวัดครั้งประจำปี 2550.....	48
3.6 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเป็นรายภาค.....	49
3.7 แสดงความพึงพอใจต่อการดำเนิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นรายภาค.....	50
3.8 แสดงการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการในชุมชน.....	51
3.9 แสดงการจัดอันดับคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ปี2545-2547.....	53
4.1 สายสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับนักการเมือง.....	62
4.2 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกับพรรคการเมือง.....	63
4.3 แสดงการรับรู้ของประชาชนต่อบทบาทของหัวหน้าคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	67
4.4 การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนจากข้าราชการและหน่วยงานของรัฐ.....	75
4.5 บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในกองทุนหมู่บ้าน.....	77
4.6 ลักษณะบทบาทและช่องทางการเข้าแทรกแซงโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปรากฏ.....	77
4.7 แสดงโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก่อให้เกิดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น.....	85
4.8 แสดงโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก่อให้เกิดการลดการพึ่งพาจากภาครัฐ.....	85
5.1 แสดงนโยบายประชานิยมที่คนครึ่งพึงพอใจ.....	94
5.2 โครงการกองทุนหมู่บ้านกับทัศนคติต่อพรรคไทยรักไทยของคนครึ่ง.....	99
5.3 การเกิดขึ้นของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	103
5.4 โครงการกองทุนหมู่บ้านกับทัศนคติต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคไทยรักไทย.....	105
5.5 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจังหวัดครั้ง ปี 2544 และปี 2548.....	107

ตาราง

5.6 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตจังหวัดศรี

ปี 2544 และปี 2548.....108